

## 1632 SAYILI ASKERİ CEZA KANUNU<sup>1</sup>

### İtaatsizlikte ısrar edenlerin cezası

**Madde 87 - 1. (Değişik: 22.3.2000 - 4551 S.Kn.)** Hizmete ilişkin emri hiç yapmayan asker kişiler bir aydan bir seneye kadar, emrin yerine getirilmesini söz veya fiili ile açıkça reddeden veya emir tekrar edildiği halde emri yerine getirmeyenler, üç aydan iki seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

**2. Yukarıki fıkroda yazılı suçlar seferberlikte yapılırsa beş ve düşman karşısında yapılırsa on seneye kadar ağır hapis cezası hükmolunur.**

**NOT:** Bu maddeye göre verilen cezalar ertelenemez: As.C.K. 47/A.

### **AÇIKLAMA:**

22.3.2000 tarihli ve 4551 S.K. ile madenin birinci fıkrasında değişiklik yapılmış bulunmaktadır. Birinci fıkranın yeni şekline göre, emre itaatsizlikte ısrar suçu iki değişik şekilde işlenebilir: Bunlar;

*1. Hizmete ilişkin bir emrin hiç yapılmamış olması:*

*2. Hizmete ilişkin emrin yerine getirilmesinin söz veya fiil ile açıkça reddedilmesi veya emir tekrar edildiği halde emrin yerine getirilmemiş olması:*

22.3.2000 tarihli ve 4551 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikten önce, emre itaatsizlikte ısrar suçunun oluşumu için, ast'ın emri hiç yapmaması, itaatten fiilen veya söz ile imtina etmesi veya emir tekrar edilmesine rağmen itaat etmemekte ısrar etmesi gibi hallerin her birisi, emre itaatsizlikte ısrar suçunun tatbiki için esas teşkil

---

<sup>1</sup> Bu Sayfadaki açıklama ve dosyalar, (E.) HÂKİM ALBAY ORHAN ÇELEN tarafından yayınlanmış olan "En son içtihatlı, notlu, açıklamalı, ek ve örnekli TSK. İç Hizmet Kanunu ve Yönetmeliği, Askeri Ceza Kanunu, Disiplin Mahkemeleri Kanunu, TSK. Personel Kanunu, Ankara 2010, 1.Baskı, 1635 sayfa" isimli kitaptan alınmıştır. Buraya yapılan alıntılar için YAZARIN AÇIK İZİNİ MEVCUTTUR. Burada yer alan tüm dosya ve açıklamalardan alıntı yapmak için, alıntı yapılan yazıya aşağıdaki ibare eklenmelidir : **"En son içtihatlı, notlu, açıklamalı, ek ve örnekli TSK. İç Hizmet Kanunu ve Yönetmeliği, Askeri Ceza Kanunu, Disiplin Mahkemeleri Kanunu, TSK. Personel Kanunu, Ankara 2010, 1.Baskı" isimli Kitaptan alıntı yapılan ve askerihukuk.net isimli internet sitesine konulan bu dosya ve açıklamaların tüm hakları anılan kitabın yazarı (E.) Hak.Alb. Orhan ÇELEN'e aittir.**" Bu ibare eklenmek şartıyla, buradaki dosyalardan Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na uygun kısa alıntılar yapılabilir, ancak yazarının açık izni olmaksızın açıklama ve dosyanın tamamı başka bir mecraya kopyalanamaz veya başka yerde yayınlanamaz.

etmekteydi. Bu hallerin bir kaçı bir arada bulunacak olursa bu hal cezanın takdirinde esas alınmakta idi. Yeni düzenleme ile, hizmete ilişkin "emri hiç yapmamak" suçun oluşumu için yeterli görülmüştür. Bu halde faile bir aydan bir seneye kadar hapis cezası öngörülmüştür.

Kast veya ihmal ile hizmete ilişkin emri tam yapmamak, değiştirmek veya sınırını aşmak suretiyle "emre itaatsizlik" fiilleri ise Dis.Mah.K.nun 48 nci maddesinde düzenlenmiştir.

Askerliğe ait kanunlar ve objektif düzenleyici işlemler (Yönetmelik vb.) hizmete ait olmakla birlikte, hizmete ilişkin bir emir teşkil etmezler. Herhangi bir kanunun veya yönetmeliğin düzenlemiş olduğu bir hususun, âmirler tarafından emir haline getirilip asta yöneltimedikçe hizmete ilişkin bir emir haline gelmeleri mümkün değildir. Diğer yandan, herhangi bir kanunun cezalandırmış olduğu bir fiilin yapılmamasına ilişkin uyarılar, bir hizmet emri olmayıp tavsiye niteliğindedir. Uyarıların dinlemeyen kimse ancak suç teşkil eden bu eyleminden mesul olur(Bkz: As.Yrg.1.D, 3.5.1971, E.180, K.178).

Bu özel unsurların haricinde her cürümde bulunması zorunlu olan suçun genel unsurları da aranacaktır. Bu meyanda sanığın emre itaatsizlikte ısrar kastiyle hareket etmesi gereklidir.

Suçun teşekkülünde aranan diğer bir unsur "Kast"dır. Ast'ın verilen hizmete ilişkin emirden ve amirin amirlik sıfatından haberdar olması gereklidir. Yani, failin bu fiili ile amirin bir şeyi yapmak veya yasak etmek arzu ve iradesinden (emrinden) astın malumatı olması ve yaptığı hareketle bu emre karşı geldiğini bilmesi gereklidir. Emrin bilahare yapılması tamam olan suç ve cezayı ortadan kaldırmaz.

#### **AS. YARGITAY KARARLARI:**

Lise, orta ve eşidi okullar askerî öğrencilerinin askerlik mükellefiyeti altına girmemiş bulunmaları nedeniyle sırf askeri nitelikteki firar suçunu işleyemeyeceklerine ve okuldan izinsiz ayrılmamaları konusunda kendilerine emir verilmiş olsa dahi bu emrin hizmete taalluku bulunmaması nedeniyle eylemlerinin emre itaatsizlik suçunu da teşkil etmeyeceğine karar verilmiştir(As. Yrg.İç.Brl.Krl. 15.11.1975, E.2. K.5).

Birlik komutanlığınca verilen, kışla içerisindeki kamu hizmet binalarının kapalı alanlarında sigara içilmesinin yasaklanmasına yönelik emirlere aykırı davranışın, 4207 sayılı Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanuna muhalefet ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 39'uncu maddesinde düzenlenmiş idari para cezasını gerektiren "Tütün mamulü tüketmek" kabahatini oluşturacağına ve bu nedenle aykırı içtihatların Askerî Yargıtay Daireler Kurulunun 21.01.2010 tarihli, 2010/4-3 ve 09.12.2010 tarihli, 2010/123-120 Esas ve Karar sayılı kararları istikametinde birleştirilmesine oyçokluğu ile karar verildi(**As.Yrg.İç.Br1.Krl.K., 6.6.2011, E.2011/1, K.2011/1**)

Saat 18.00-21.00 koğuş nöbetçisi olduğunu bildiği halde nöbete kalkmamak suretiyle askeri bir hizmeti yapmayan sanığın fiili; emre itaatsizlikte ısrar suçunu teşkil eder(**As.Yrg.2.D., 15.4.1964, E.422, K.503**).

Bölük komutanının, saçını kesmesini ilişkin emrini yerine getirmeyen ve izinsiz huzurdan ayrılırken Komutanının çağrısına da icabet etmeyen sanığın fiili, emre itaatsizlikte ısrardır(**As. Yrg.3.D., 16.12.1986, E.348, K.323**).

Bekar subay ve astsubayların mesai bitiminden sonra kışlada yatacaklarına dair emir, sadece bekar personele yeni bir imkan sağlamaya yönelik sosyal bir hizmet teklifi mahiyetinde olup, yasal bir dayanağı bulunmadığından söz konusu emre uyulmaması emre itaatsizlikte ısrar suçuna sebebiyet vermez(**As.Yrg.3.D., 2.10.1990, E.449, K.437**).

Sanık Astsb. H.K.'un 10, 15, 17 şubat 1995 tarihlerinde mesaiye geç kalma eylemlerinin daha önce kendisine aynı konuda verilen disiplin cezaları ve yapılan uyarılar gerekçe yapılarak emre itaatsizlikte ısrar suçuna konu yapılamayacağı hk...(**As.Yrg.Drl.Krl., 29.2.1996, E.26, K.27**).

TSK.nin unsurları ile, Bölücü PKK Terör Örgütü ile Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde verdiği mücadelenin İç Hizmet ve As.C.K.larında belirtilen "Askeri hizmet" olduğu izahıtan varestedir. Dolayısı ile bu hizmetin bir parçası olan operasyon ve pusu görevi, bu görevin ifasına yönelik emirlerde askeri birer hizmettir(**As.Yrg. 1.D., 14.5.1997, E.329, K.327**).

Kışlaya içki sokulmasını yasaklayan emrin içilmesini de yasakladığı kabul edilmelidir(**As.Yrg.Drl.Krl., 7.1.1999, E. 20, K. 5**).

Verilen emir gereğince tankları teslim alacağını, ancak sehpa ve sapan gibi malzemelerin zimmetini almayacağını ifade eden sanığın, emri ifadan kısmen kaçınmak şeklinde ortaya çıkan eylemi, 477 sayılı Kanununun 48 nci maddesinde düzenlenen "Emre itaatsizlik" suçunu oluşturur(**As.Yrg.Drl.Krl., 24.6.1999, E. 141, K. 137**).

Erata dışarıdan mektup atmasını veya attırmasını yasaklamak idari bir tedbir niteliğinde olduğundan buna aykırı davranan sanığın eylemi disiplin tecavüzü niteliğindedir(**As.Yrg.Drl.Krl., 14.10.1999, E. 190, K. 178**).

Sanığa Nöbetçi Amiri tarafından verilen "Yemek duasını yaptır" şeklindeki emir, askeri hizmete ilişkin bir emirdir. Sanığın bu emri yerine getiremeyeceğini söylemesi ve yerine getirmemesi As.C.K.nunda düzenlenmiş olan "Emre İtaatsizlikte Israr" suçunu oluşturur(**As.Yrg.Drl.Krl., 16.12.1999, E. 228, K. 224**).

Sanığın "kalkmayacağını ve nöbete gitmeyeceğini" belirterek ve yatağında yatmaya devam ederek, nöbet ile ilgili emrin yerine getirilmesini sözle ve fiili davranışla açıkça reddetmiş olduğu, keza anılan emir ısrarlı bir şekilde tekrar edildiği halde gitmemekte ısrar ederek bahse konu emri hiç yerine getirmediği dikkate alındığında, eyleminin, As.C.K.nun 87 nci Maddesinin 1 nci Fıkrasının "Üç Aydan İki Seneye Kadar Hapis" cezasını öngören ikinci cümlesine uyduğu gözetilerek, mahkemece anılan ikinci cümleden uygulama yapılması yerine, ancak, sanığın, nöbet için uyandırıldığında, az önceki sözlü ve fiili davranışları sergilemeyip, yatağından kalkıp hazırlanarak nöbet yerine doğru uzaklaşmış olması ve buna rağmen nöbetini hiç tutmamış bulunması durumunda uygulanabilmesi söz konusu olabilecek olan - daha az cezayı öngören - aynı Maddenin 1 nci Fıkrasının Birinci Cümlesinden ceza tayin edilmesi yasaya aykırı görülmüş ve hükmün bu noktadan -ancak hüküm sadece sanık tarafından temyiz edildiğinden kazanılmış hak kuralına riayet edilmek suretiyle- bozulmasına karar verilmiştir(**As.Yrg.5.D., 14.3.2001, E. 185, K. 172**).